

Otázky a odpovědi ze semináře Ekologická újma a hodnocení rizik (ENVI GROUP, 15.5.2012, Praha)**Odpovídá: JUDr. Ondřej Vícha, Ph.D., legislativní odbor Ministerstvo životního prostředí**

1. Hodnocení provozní činnosti č. 10 nakládání s nebezpečnými látkami nebo přípravky se provádí pouze v případě, že závod nakládá s látkami, které jsou toxické/vysoce toxické/nebezpečné pro životní prostředí/látky, které při styku s vodou uvolňují toxický plyn (uvedené v tabulce nařízení)? Tzn., nakládá-li podnik např. látkami, které jsou klasifikované jako hořlavé aj. ale nenakládá s výše uvedenými látkami/přípravky, tak hodnocení pro tuto činnost vůbec neprovádí?

U provozní činnosti č. 10 se hodnocení rizik provádí pouze u těch chemických látek nebo přípravků (směsí), jejichž vlastnosti jsou specifikovány v bodech a) - e) řádku 5 části B přílohy č. 1 k NV č. 295/2011 Sb.

2. Co je míněno místem provozní činnosti? Např. areál podniku je rozlehlý a v areálu se nachází 3 sklady s chemickými látkami. Na různých pozemcích vzdálené od sebe např. 100m, dále čerpačka s benzínem, který je rovněž skladován v uvedených skladech. Provádím hodnocení pro jednotlivé sklady zvlášť (pravděpodobnost, že by došlo k úniku chem.látek ze všech skladů je skoro nepravděpodobná) nebo jejich množství sčítám a hodnocení mám provést pro celý závod? (V metodickém pokynu je uvedeno, že místo provozní činnosti je neoddělitelné od provozní činnosti tzn. v tomto případě skladování chemických látek- bere se sklad nebo provozovna?) Jak je to pak se vzdálenostmi k citlivým receptorům?

Místem provozní činnosti jsou jednotlivé sklady chemických látek či přípravků a dále čerpačka s benzínem (záleží na havarijním plánu či kolaudačním rozhodnutí k těmto skladům). Pokud jsou všechny sklady uvedeny v jednom havarijním plánu nebo v jednom kolaudačním rozhodnutí, provádí se jedno základní (popř. podrobné) hodnocení rizik.

Hodnocení rizik pro provozní zařízení podléhající vydání integrovaného povolení (provozní činnost č. 1): pokud toto povolení zahrnuje více provozních činností uvedených pod provozními činnostmi č. 2 až 15 pro jedno místo provozní činnosti, tak se všechny tyto provozní činnosti hodnotí v rámci jednoho prováděného základního hodnocení rizika v částech B až F. Pokud provozovatel provádí další provozní činnost, kterou integrované povolení nezahrnuje, provede základní hodnocení rizika pro tuto provozní činnost zvlášť.

Pokud jsou pro provozní činnosti uvedené v tabulce č. 1 vydána povolení podle zvláštních předpisů, potom je za místo (místa) provozní činnosti považováno místo (místa), pro které je toto povolení vydáno.

3. Povinnost provedení hodnocení je vázáno na provozovatele nebo na toho, na koho je napsáno povolení? Př. ČOV se pronajímá jiné firmě, která ji provozuje ale povolení je na někoho jiného.

Provozovatelem ve smyslu § 2 písm. i) zákona č. 167/2008 Sb. je právnická nebo fyzická osoba vykonávající nebo řídící provozní činnost zařazenou do seznamu činností uvedených v příloze č. 1 k zákonu nebo další činnost, která splňuje podmínky stanovené v § 5 odst. 2, nebo osoba, na kterou byla podle insolvenčního zákona převedena rozhodující ekonomická pravomoc nad fungováním provozní činnosti, včetně držitelů povolení, souhlasu nebo jiného oprávnění k výkonu provozní činnosti nebo osob vykonávajících nebo řídících provozní činnost na základě registrace, evidence nebo ohlášení. S ohledem na výše uvedenou činnost provádí hodnocení rizik provozovatel, který je držitelem povolení k příslušné činnosti.

4. Co je míněno pod pojmem „pevně (hermeticky) uzavřeny“ to nemusí být totéž ne? Mohu poprosit o nějaké příklady? Např. záložní dieselagregát s naftou/chladičí okruhy s chladičem nejsou, hermeticky uzavřeny.

"Pevně" a "hermeticky" opravdu nemusí být totéž, z metodického pokynu k základnímu hodnocení rizik (MP pro ZHR) však nevyplývá, že by to totožné bylo. Předpokladem pro využití výjimky dle 5. odstavce kapitoly "Výjimky" na str. 3 MP pro ZHR je ovšem i skutečnost, že ..."se s těmito látkami nenakládá a....." Příkladem jsou např. transformátory.

5. Dle nařízení musí provozovatel zařízení dle § 14 odst. 1 zákona o odpadech vypracovat hodnocení pro tuto činnost. Tzn. každý provozovatel zařízení ke sběru a výkupu kovů (reálná šance na ek. újmu z jeho činnosti=0) rovněž vypracovat toho hodnocení?

Hodnocení rizik jsou povinni provést všichni provozovatelé provozních činností uvedených v příloze č. 1 k zákonu 167/2008 Sb., včetně provozovatelů zařízení ke sběru a výkupu odpadů podléhajících souhlasu podle § 14 zákona o odpadech. Pokud takový provozovatel nenakládá s nebezpečnými odpady nebo vybranými výrobky, získá v části B nula bodů. Část B se ovšem rovněž nevyplňuje u provozních činností č. 3 - 8, 12 a 14, a přesto se další části ZHR vyplňovat musí.

Otázky ENVI GROUP**Odpovídá: Veronika Vytečková, Odbor legislativní MŽP**

1. Pro činnosti č. 14 (zdroje znečišťování ovzduší) se bere zákon 86/2002 Sb. (tj. zdroje střední a vyšší) nebo zákon č. 201/2012 Sb. (tj. zdroje uvedené v příloze č. 2 zákona)? Je to dost podstatný rozdíl.

Pro provozní činnost č. 14 je od 1. září 2012 relevantní úprava zakotvená v zákoně č. 201/2012 Sb. (resp. jeho příloha č. 2).

2. Konkrétně se jedná o bod 7 b) v části B. Kdy se tento bod vyplňuje (samozřejmě předpokladem je činnost 2, 13 nebo 15)? Znamená to, že např. firma, která má povolení dle § 14 odst. 1 zákona o odpadech, musí započítat vždy 5 bodů, protože má zářivky ze světel či olej z techniky? Nebo se to týká jen těch, kteří vybrané výrobky dle § 25 zpracovávají či přijímají?
- Bod 7 písm. b) části B se vztahuje jen na provozní činnosti 2 a 13, neboť odkazuje na "oprávnění" podle zákona o odpadech (nikoliv například podle zákona o těžebním odpadu). Pokud má provozovatel souhlas k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů podle § 14 odst. 1 zákona o odpadech (a příslušný provozní řád zařízení), který se vztahuje také na vybrané výrobky podle § 25 zákona o odpadech, připočte v části B bodě 7 písm. b) 5 bodů.**
3. Dotaz k bodu 24 části E: Provozují nějakou činnost - např. č. 9 Sklad chem. látek. Ekologická újma ale nemůže vzniknout (podle definice eko.újmy to už musí být závažná událost, rozhodně to není např. vylitý kanistr ve skladu). Pak se tedy domnívám, že bod 24 v části nevyplňuji, protože se týká existence preventivních opatření a/nebo detekčního zařízení pro zamezení vzniku ekologické újmy. A ta mi nemůže vzniknout.
- Riziko vzniku ekologické újmy lze dovodit jen na základě hodnocení rizik. Konkrétně v případě zmíněného skladu chemických látek bude provozovatel zcela jistě disponovat schváleným havarijním plánem podle zákona o vodách a bude povinen plnit povinnosti uvedené v § 39 odst. 4 vodního zákona (mimo jiné zřídit kontrolní systém pro zjišťování úniku závadných látek, ten lze jistě považovat za "detekční zařízení" ve smyslu bodu 24 části E). Tato část se tedy u uvedené činnosti vyplňuje.**
4. V ostatních případech je vyplnění bodu 24 také problém, protože pokud jsem přijal preventivní opatření, ale nemám detekční systém, tak zase musím nechat bod 24 prázdný, protože na tento případ tam není kolonka - to by odpovídalo i spojení a/nebo (nepřičítám ani neodečítám body v případě přijetí pouze preventivních opatření).
- V případě, že provozovatel nemá detekční zařízení, neboť jeho instalaci po něm zvláštní právní předpis nevyžaduje (contra viz výše kontrolní systém podle zákona o vodách) a přijal preventivní opatření výslednou hodnotou v části E bodě 24., odečte si 5 bodů - vycházíme z návěti bodu 24. a variantnosti opatření vyjádřeného spojením "a/nebo" (provozovatel přijal preventivní opatření a/nebo má instalované detekční zařízení...).**
5. Jak se přesně má řešit hodnocení u farem s polními hnojišti, které jsou samozřejmě na různých vzdálených místech. Mám namysli část C - vzdálenosti. Jedno hnojiště může být ve zranitelné oblasti, jiné zase u významného toku. Měla by se provést dílčí samostatná "pomocná" posouzení části C pro všechna hnojiště a pak to, které vyjde nejhůř dát do základního hodnocení? Bylo by to ale dost pracné. Podobná situace může být v případě větších areálů s více např. sklady závadných látek - zase otázka vzdálenosti (chápu, že by se měl brát nejbližší sklad. Ale co když jeden bude blízko řeky a druhý na opačném konci areálu blízko jiného předmětu ochrany - který vybrat?).
- Počet zpracovávaných ZHR bude záviset na obsahu havarijního plánu. Pokud bude zpracován (a odsouhlasen) pro jedno ucelené provozní území, v rámci kterého bude například několik hnojišť, vypracuje se jedno ZHR, relevantní budou nejbližší vzdálenosti, tj. bude-li hnojiště do 50m od zranitelné oblasti a jiné do 500m, připočte se 5 bodů, bude-li jiné do 50m od OPVZ, připočte se dalších 5 bodů atp. Bude-li provozovatel disponovat několika havarijními plány schválenými pro různá ucelená provozní území, zpracují se ZHR pro každé provozní místo zvlášť.**
6. Dále mám otázku, zda výjimka z hodnocení rizik z met.pok. pro mobilní zařízení, u kterých není možno stanovit přesné místo provozní činnosti, se týká také i např. těchto případů: mobilní svoz odpadů (povolení dle § 14 odst. 1 z. 185/2001) nebo drtičky stavebních odpadů (střední zdroj). Přesné místo provozní činnosti nelze stanovit pouze v delším horizontu, ale v krátkodobém již ano (vím např., kde bude zařízení např. příští týden). Předpokládám, že výjimka pro tyto zařízení platí, protože dělat hodnocení pro každé místo, kde se zařízení v roce postupně objeví, není moc reálné.
- Ano, výjimka platí.**
7. Činnost č. 9 - jak řešit obchody, pokud mají v sortimentu např. drogistické zboží, tak se podle mně jedná o závadné látky a i kdybych neuvažoval nebezpečné závadné látky, tak určitě snadno překročí limit 2000kg závadných látek. Přísně vzato by podle mně měly mít tyto obchody havarijní plán podle vod. zákona a také základní hodnocení eko.újmy. Je k tomuto nějaké stanovisko?
- Provozní činnost č. 9 je v příloze č. 1 z. EU spojena s vydáním rozhodnutí podle § 39 odst. 2 a 4 zákona o vodách (tedy s vydáním havarijního plánu). Pokud provozovatel tímto rozhodnutím nedisponuje, nenaplnuje jeho činnost uvedený zákonný požadavek.**
- Obchody, supermarkety apod. zpravidla nemají zpracovaný a schválený havarijní plán, ani jiné rozhodnutí podle vodního zákona (dle informací z praxe), tudíž ani nezpracovávají hodnocení rizik. Klíčové je znění zákona, ve kterém je v poznámce pod čarou č. 20), na kterou činnost 9 odkazuje, uveden § 39 odst. 2 a 4, nikoliv § 39 odst. 2 nebo 4. Provozovatel činnosti č. 9 je tedy ten, kdo musí schválený havarijní plán.**

8. Dotaz k hodnocení bodu 15 – ochranné pásma přírodních léčivých zdrojů.... Patří sem jenom čistě ochranná pásma I. stupně nebo také ochranná pásma II. stupně?
Jedná se o oba stupně ochranného pásma, viz obecný odkaz v bodě 15 na § 21 zákona č. 164/2001 Sb. Ochranná pásma jsou stanovena samostatnými prováděcími předpisy k zákonu, kde jsou graficky vyznačeny.
9. Kdy je činnost č. 10 – nakládání s chemickými látkami?
Provozní činnost č. 10 musí být vždy možné dovodit z konkrétního rozhodnutí (například kolaudačního rozhodnutí/souhlasu ke skladu těchto látek, živnostenského oprávnění či předmětu obchodní činnosti spočívající v "nakládání", např. ve výrobě chemických látek nebo z havarijního plánu), provozovatelem tedy není každý, kdo nakládá chemickými látkami, ale jen ten, který je k takové činnosti "oprávněn". Nejedná se tedy automaticky o všechny provozovatele např. autoservisů (nakládání s oleji s R-větou R52/53).

Otázky z různých zdrojů

1. Odpočet bodů v řádku 24 v části E základního hodnocení.
**Podmínkou pro odpočet bodů je existence preventivních opatření (ve vašem případě zachytné havarijní vany a jímky, zpevnění betonových ploch a zabránění úniků z těchto ploch), instalace detekčního zařízení (ve Vašem případě optické hladinoměry), a dále zpracovaný havarijní plán. V tomto případě je možné si odečíst při zpracovávání základního hodnocení 5 bodů (řádek 24 v části E).
 V případě existence dalších preventivních opatření (mimo výše uvedené), které vycházejí z nejnovějších vědeckých a technických poznatků, týkajících se environmentálního zabezpečení je možné si odečíst celkem 10 bodů - ve Vašem případě se situace jeví jako využití standardních preventivních opatření.
 Šárka Mikulová, MZP**
2. Dělá se jedno hodnocení pro níže uvedené případy, nebo více pro samostatná místa či povolení? Zemědělství: polní hnojiště - v různých katastrofách a stáje (jímky) - zase mohou být na různých místech (vše je ale v jednom HP firmy). Průmysl: zdroje znečišťování ovzduší - více zdrojů v jedné provozovně (každý zdroj má svoje povolení, např. kotelna, lakovna).
**Pokud je na polní hnojiště zpracován jeden havarijní plán z hlediska zacházení se závadnými látkami (provozní činnost č. 9 dle přílohy č. 1 k zákonu č. 167/2008 Sb.) podle § 39 odst. 2 vodního zákona, zpracovává se jedno základní hodnocení rizik.
 Pokud je v jedné provozovně více stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší (provozní činnost č. 14), ke kterým je vydáno více povolení podle zákona o ochraně ovzduší, zpracovává se více základních hodnocení rizik (1 povolení = 1 základní hodnocení rizik). Podle § 11 odst. 2 písm. d) nového zákona o ochraně ovzduší (zákon č. 212/2012 Sb.) budou povolení podléhat stacionární zdroje uvedené v příloze č. 2 k tomuto zákonu (do níž jsou zařazeny podle typu činnosti, tepelného příkonu, resp. projektované kapacity...), zde je již hranice tepelného příkonu od 0.3 MW (300 kW). JUDr. Ondřej Vícha, Ph.D., legislativní odbor, MŽP**
3. NV 296/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění – Náležitosti základního hodnocení část B: pokud je množství látek nižší než uvedené množství, snižuje se příslušné bodové hodnocení? Např: 5a) 0,5t = 10b; 0,2t = 4b?
Body se v základním hodnocení rizika přidělí pouze v případě, že množství látek přesahuje uvedené množství (0,5t).
4. Vztahuje se zákon 167/2008 Sb., také na studny fyzických osob?
Občané pod dikci zákona nespádají. Pokud je studna využívána např. v keramické dílně, lze ji teoreticky považovat již za provozní činnost, která pod dikci zákona spadá.
5. Firma, která jako celek spadá podle provozní činnosti pod zákon o ekologické újmě a má několik provozoven, z nichž v některých se nezachází s nebezpečnými látkami, závadnými látkami ani odpady. Musí firma provést základní hodnocení rizik pro všechny své provozovny?
Provozovatel provede základní hodnocení rizik jen pro ty objekty, které nesou charakteristiku provozní činnosti podle přílohy 1 zákona. Ostatní provozovny ze základního hodnocení rizik vypadnou.
6. Zákon o ekologické újmě neřeší staré ekologické zátěže, které vznikly před nabytím účinnosti zákona. Situace, kdy stará ekologická zátěž je stabilizovaná, ale novou provozní činností se změní podmínky. Bude se postupovat podle zákona o ekologické újmě?
Záleží na tom, jakou provozní činností se změní podmínky ve stabilizaci ekologické zátěže. Pokud se tak stane provozní činností podle přílohy 1 Zákona, příslušný orgán bude zvažovat, zda došlo nebo může dojít k ekologické újmě podle zákona o ekologické újmě. Pokud se podmínky změní na základě jiné provozní činnosti, bude se postupovat podle složkových zákonů.

**Otázky a odpovědi z prezentace Ing. Kristýny Břízkové, ČIŽP, Praha
(seminář Ekologická újma a hodnocení rizik, ENVI GROUP, 15.5.2012, Praha)**

1. Stavební firma provádí zejména rekonstrukce panelových domů, při její činnosti se nakládá s nebezpečnými chemickými látkami. Má tato firma povinnost zpracovávat základní hodnocení rizik pro každou jednotlivou stavbu? Splňují vůbec takové dočasné stavby definici provozovny?

Hodnocení rizika se provádí pro provozní činnosti, prováděné i dočasně (viz MP pro základní hodnocení rizika). Pro daný případ je nutné zpracovat základní hodnocení rizika jen pro takové provozovny (místa provozní činnosti), kde je umístěný sklad nebezpečných látek.
2. Pro jaké činnosti při výrobě nebo zemědělské činnosti se provádí hodnocení rizika?

Hodnocení rizika provádí provozovatel, který při své hospodářské činnosti, obchodu nebo podnikání provádí provozní činnost uvedenou v příloze č. 1 zákona.
3. Část B, bod č. 17: Sklon terénu se uvažuje průměrný (v rámci celé lokality, popř. i jejího okolí až k danému chráněnému území) nebo maximální?

Pro hodnocení rizika se uvažuje průměrný sklon terénu (viz MP).
4. Je vypouštění odpadních vod do městské kanalizace provozní činností 3? Každá kanalizace přeci jednou skončí v ČOV a tyto vody potom končí ve vodách povrchových...

Vypouštění odpadních vod do městské kanalizace není provozní činností dle tab. č. 1 předmětného metodického pokynu MŽP, resp. přílohy č. 1 zákona č. 167/2008 Sb. Hodnocení rizik zpracovává až provozovatel ČOV.
5. Je provozovatel (firma se sídlem v ČR a převážnou činností v ČR), který vykonává jednu ze svých činností (jedná se o činnost z přílohy č. 1) v zahraničí (např. na Slovensku), povinen zpracovat pro tuto činnost také základní hodnocení rizik?

Daný provozovatel musí vyhovět legislativě, kterou byla do právního řádu daného státu transponována směrnice 2004/35/ES o environmentální odpovědnosti. Pokud je hodnocení rizik touto legislativou vyžadováno, musí být provedeno, a to způsobem, který je stanoven právními předpisy daného státu.
6. Týká se z. č. 167/2008 Sb. též krajských úřadů z pozice provozovatele?

Ano týká – pokud vykonávají provozní činnost dle přílohy č. 1 k zákonu.
7. Jak hodnotit podniky povodí, které spravují toky v celé ČR?

Podmínka - vydání povolení pro vzdouvání (hráz, jez apod.) nebo akumulaci vod. Hodnotí se místa této provozní činnosti nikoliv celé toky. Hodnotí se oblast vzdutí nad hrází. Při hodnocení je důležité existence nebo neexistence předmětu ochrany uvedeného v části C2, řádku 8 a dále případné získané body v části E.
8. Jak se hodnotí v části C2 v řádku 9 název nejbližšího významného toku?

Uvede se tok, který má bezprostřední vztah k místu provozní činnosti: dochází do něho k vypouštění, odběrům nebo je blízko provozní činnosti ve směru spádu území. Jedná se tedy o tok, na kterém provozovatel může způsobit ekologickou újmu.
9. Pokud je sjednáno pojištění provozu skládky dle zákona č. 185/2001 Sb., je třeba zabezpečit ještě další finanční zajištění dle 167/2008 Sb., když se existujícím pojištěním zabezpečuje škoda na životním prostředí, resp. ekologická újma? Není to totožné?

Pokud existující pojištění pokrývá ve své výši i rozsahu povinnosti provozovatele na finanční zabezpečení ekologické újmy dle § 14 zákona o Eú, není třeba další finanční zajištění podle tohoto zákona.
10. Musí provozovatel provést základní hodnocení rizik, pokud provozuje i mobilní zařízení ke sběru a výkupu odpadů, provozovaném na základě souhlasu § 14 odst. 1 zákona o odpadech č. 185/2001 Sb.? Jedná se o sklápěcí vozidlo a kontejnery, provozovatel nemá sběrné místo, ihned odpady převáží třetí oprávněné osobě. Není to přepravce, ale od původců odpad přebírá.

Jedná se o mobilní zdroj, u kterého nelze určit místo provozní činnosti, takže hodnocení rizik ekologické újmy se neprovádí.
11. Jsme stavební společnost, provádíme různé stavby. V rámci stavební činnosti na stavbách používáme různé nebezpečné chemické látky a přípravky, jedná se zejména o ředidla a barvy. Musíme zpracovat hodnocení rizik?

Hodnocení rizika zpracovat musíte, a to pro sklad těchto látek. Rozhodující je kapacita skladu, viz § 2 písm. c) NV č. 295/2011 Sb. Složitost zpracování je dána hmotnostním či objemovým množstvím těchto látek dle limitů specifikovaných v části B přílohy č. 1 NV č. 295/2011 Sb.